

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 374/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. augusta 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej obchodnou spoločnosťou F. P., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. B. F., PhD., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok a jeho rozhodnutím sp. zn. 3 Er/324/2006 z 11. júna 2012 a postupom Krajského súdu v Prešove a jeho rozhodnutím sp. zn. 20 CoE/204/2012 z 29. novembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. apríla 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) a jeho rozhodnutím sp. zn. 3 Er/324/2006 z 11. júna 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) a jeho rozhodnutím sp. zn. 20 CoE/204/2012 z 29. novembra 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov a že v rámci tejto činnosti poskytla na základe zmluvy o úvere uzavretej s fyzickou osobou – dlžníkom úver, ktorý bol tento povinný vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverovej zmluve. Vzhľadom na skutočnosť, že dlžník dobrovoľne nepristúpil k úhrade svojho záväzku, stala sa pohľadávka sťažovateľky splatnou. Na základe splnomocnenia udeleného dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy bola splnomocnencom dlžníka spísaná notárska zápisnica, ktorá sa stala exekučným titulom, na podklade ktorého bolo v prospech sťažovateľky začaté exekučné konanie. V priebehu sťažovateľkou napadnutého konania bolo uznesením okresného súdu rozhodnuté o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a o jej zastavení. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky uznesením potvrdil napadnuté rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne.

Sťažovateľka v predostretej argumentácii atakuje právne závery vyplývajúce z rozhodovacej činnosti okresného súdu a krajského súdu, ktorým vytyka ich nesprávnosť z hľadiska právneho posúdenia relevantných hmotnoprávnych ustanovení príslušných právnych predpisov na predmetnú právnu vec sa vzťahujúcich a zároveň poskytuje ústavnému súdu vlastnú interpretáciu právnych predpisov vzťahujúcich sa na uvedené konania. Za relevantné pochybenie v postupe okresného súdu a krajského súdu sťažovateľka považuje predovšetkým skutočnosť, že o zastavení uvedeného exekučného konania bolo rozhodnuté bez toho, aby bolo predtým prerušené konanie, resp. rozhodnuté o jej návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) z dôvodu potreby podania žiadosti Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (ďalej len „Súdny dvor“) na rozhodnutie o predbežnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

V doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 25. júla 2013 sťažovateľka poukazuje na rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (ďalej len „súdny dvor“) vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Cipani a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2013, z ktorého má vyplývať, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmania ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, práva podľa čl. 47 charty, ako aj čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu a postupom a uznesením krajského súdu v uvedených konaniach, zruší uznesenia okresného

súdu a uznesenia krajského súdu, veci vráti okresnému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľke prizná primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2.1 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom a uznesením okresného súdu

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky

nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Pokiaľ ide o napadnutý postup okresného súdu a ním vydané uznesenie o zastavení exekúcie, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti tomuto uzneseniu bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, čo sťažovateľka aj využila. Označené uznesenie okresného súdu, ako aj sťažovateľkou namietaný postup, ktorý vydaniu rozhodnutia predchádzal, bol teda predmetom súdneho prieskumu krajským súdom. S prihliadnutím na to bolo preto potrebné túto časť sťažnosti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2.2 K namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom a uznesením krajského súdu

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy vyjadril ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010). Nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04) súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Ústavný súd v danom prípade považoval za významné vyriešiť zásadný problém sťažovateľky, a to či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená, mal právomoc skúmať prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu – notárskej zápisnice.

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti zistil, že argumenty sťažovateľky sú v podstate totožné s jej argumentmi, ktoré použila v stovkách iných sťažností, ktoré už riešil ústavný súd tak, že ich vo vzťahu k uzneseniam krajského súdu potvrdzujúcim rozhodnutia okresných súdov o zastavení exekúcie odmietol ako zjavne neopodstatnené. Sťažovateľka označila len iné konania krajského súdu, postupom ktorého malo dôjsť k porušeniu ňou označených práv. Zo skoro totožnej argumentácie sťažovateľky uvedenej v jej sťažnosti možno vyvodit', že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu obsahovalo, čo sa týka skutkových zistení a právneho posúdenia veci krajským súdom, obdobné závery, ako vo veciach, ktoré už boli ústavným súdom preskúmané a rozhodnuté.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach podrobne analyzoval dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažností sťažovateľky, v ktorých vyslovil, že okresný súd je nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať zákonnosť exekučného titulu v ktoromkoľvek štádiu už začatého exekučného konania, a nielen v súvislosti s vydaním poverenia na vykonanie exekúcie, a to napr. aj pre účely zistenia existencie dôvodu, pre ktorý by bolo potrebné už začaté exekučné konanie zastaviť podľa § 57 ods. 2 Exekučného poriadku. V tejto súvislosti na podporu svojej argumentácie poukázal na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá je sťažovateľke známa aj z napádaných rozhodnutí krajského súdu v obdobných právnych veciach (napr. R 56/1995, R 58/1997, R 70/1998 a R 72/1998 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). Pri predbežnom prerokovaní týchto sťažností sa teda ústavný súd plne stotožňuje s dôvodmi uvedenými vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. sp. zn. III. ÚS 242/2011 z 31. mája 2011, sp. zn. II. ÚS 473/2011 z 20. októbra 2011, sp. zn. II. ÚS 303/2011 z 24. augusta 2012, sp. zn. III. ÚS 397/2011 z 27. septembra 2011, sp. zn. I. ÚS 227/2012 zo 16. mája 2012, I. ÚS 382/2012 z 22. augusta 2012 a sp. zn. I. ÚS 409/2012 z 22. augusta 2012, ako aj ďalších rozhodnutiach, ktoré skončili

odmietnutím rovnakých a opakujúcich sa sťažností sťažovateľky z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, pri akceptovaní právnych záverov rozhodnutí všeobecných súdov o vyhlásení exekúcií za neprípustné a jej zastavení v stovkách prípadov, pretože rozhodcovské rozsudky alebo notárske zápisnice, na podklade ktorých boli exekúcie vedené (resp. navrhnuté), neboli z rôznych dôvodov spôsobilými exekučnými titulmi na vedenie exekúcií.

V súvislosti s námietkou sťažovateľky, v zmysle ktorej pochybenie v postupe okresného súdu a krajského súdu spočíva v zastavení uvedeného exekučného konania bez toho, aby bolo predtým rozhodnuté o jej návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c) OSP z dôvodu potreby podania žiadosti Súdnemu dvoru na rozhodnutie o predbežnej otázke podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ústavný súd poukazuje na odôvodnenie uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 299/2012-16 zo 7. júna 2012 vo veci inej sťažnosti podanej sťažovateľkou, v ktorom ústavný súd sťažovateľke podrobne vysvetlil, že „nie každé nepredloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Európskej únie, musí mať automaticky za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 129/2010)“, pričom svoj právny názor zároveň oprel aj o uznesenie Spolkového ústavného súdu BVerfG, sp. zn. 2 BvR 2419/06 zo 6. mája 2008 a rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgicku z 20. septembra 2011, sťažnosti č. 3989/07 a č. 38353/07. Navyše, krajský súd vo viacerých svojich rozhodnutiach poukázal aj na rozhodnutie Súdneho dvora sp. zn. C-76/10 zo 16. novembra 2010 vydaného vo veci iniciovanej sťažovateľkou, ako aj na ďalšiu početnú judikatúru Súdneho dvora (napr. C-240/98 až C-244/98, C-473/00, C-168/05, C-243/08, C-40/08, C-227/08 a C-76/10) dotýkajúcu sa problematiky spotrebiteľského práva, ktoré podporujú právne závery, ku ktorým krajský súd dospel v sťažovateľkou napadnutých rozhodnutiach. Dôvody, pre ktoré všeobecné súdy nepovažujú za potrebné obracať sa na súdny dvor vo veci vykladania smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých zmluvných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, preto ústavný súd považuje za akceptovateľné (bližšie napr. II. ÚS 304/2012) a sťažovateľkou predloženú argumentáciu k tejto otázke ústavný súd nepovažoval

za spôsobilú vyvrátiť záver o ústavnej konformnosti postupu krajského súdu v napadnutých konaniach.

Na uvedenom nemení nič ani argumentácia sťažovateľky o porušení práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného čl. 47 charty a z neho vyplývajúcej zásady kontradiktórnosti konania tým, že konajúce súdy pred rozhodnutím o posúdení zmluvnej podmienky ako nekalej nedali účastníkom konania príležitosť vyjadriť sa k týmto dôvodom, tak ako to sťažovateľka odvodzuje z rozsudku Súdneho dvora vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Cipani a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2013. Ústavný súd v tejto súvislosti predovšetkým pripomína, že sťažovateľka mala možnosť sa oboznámiť s dôvodmi zastavenia exekučného konania z uznesenia okresného súdu, proti ktorému aj podala odvolanie, v ktorom sa k týmto dôvodom vyjadrila. Obdobne aj povinný z exekúcie, ktorý má v zmluvnom vzťahu so sťažovateľkou postavenie spotrebiteľa, mal po doručení uznesenia prvostupňového súdu možnosť vyjadriť sa (prípadne podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu) v tom smere, že si nepraje, aby bolo v jeho prípade vylúčené uplatnenie nekalej zmluvnej podmienky. Sťažovateľkou uplatnenými argumentmi sa krajský súd v napadnutom uznesení náležite zaoberal a vyložil svoje závery, pre ktoré vzhliadol uznesenie okresného súdu ako vecne správne.

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesenia postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní na oboch stupňoch). Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom. Na základe uvedeného preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu a jeho uznesením bol v danej veci princíp kontradiktórnosti súdneho konania, ktorý je obsahom práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, dodržaný, čím k porušeniu označených práv dôjsť nemohlo.

Keďže sťažovateľke sú už z predchádzajúcej rozhodovacej činnosti ústavného súdu notoricky známe dôvody, pre ktoré ústavný súd iné jej obdobné sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnené, nepovažuje za účelné uvádzať podrobnejšie argumenty, pre ktoré dospel k takémuto rozhodnutiu, a v tejto súvislosti odkazuje na odôvodnenie predchádzajúcich rozhodnutí ústavného súdu vydaných v obdobných sťažovateľkiných veciach.

Vzhľadom na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a s poukazom na to, že obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Na základe uvedených dôvodov bola preto sťažnosť ako celok odmietnutá a ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. augusta 2013